

Gastcolumn

■ Aukje Bergsma

Aukje Bergsma is bestuurder van het Anna van Rijn College in Nieuwegein

E-mail: a.bergsma@annavanrijn.nl

Gelijke kansen is niet gelijk aan gelijke toetsen

In 1980 was ik er bij...toen maakte ik 'de Cito'. En kreeg ik als schooladvies 'havo/vwo'. Mijn moeder reageerde daar naar mijn toenmalige leerkracht vrij nuchter op: "Dat is dan nummer 4". Als jongste van vier kinderen ging ook ik naar de RSG in Heerenveen. Ik kreeg de kans om te laten zien of dat inderdaad een passend niveau was voor mij.

De Onderwijsraad heeft in de loop der tijd het nodige geschreven over en onderzoek gedaan naar toegankelijkheid van het onderwijs en daarmee samenhangend over het verschijnsel van al dan niet gelijke kansen. De Onderwijsraad hanteert als ideaal dat de verdeling van hogere en lagere maatschappelijke posities gebaseerd is op prestaties en niet op andere gronden, zoals afkomst. Bij gelijke (school)prestaties horen gelijke kansen, het onderwijs moet aan iedereen die bepaalde prestaties levert dezelfde toegang bieden tot vervolgonderwijs. Om die gelijke kansen te kunnen garanderen noemt de Onderwijsraad als bijkomende voorwaarden dat er niet (te) vroegtijdig geselecteerd moet worden en dat je (vroeg genomen) selectiebeslissingen moet kunnen bijstellen (Onderwijsraad 1997, Toegankelijkheid van het Nederlandse Onderwijs). Om dit alles te kunnen waarmaken zijn er brede onderwijsprogramma's nodig, zijn goede aansluitingen tussen niveaus noodzakelijk en moet de mogelijkheid om tussentijds over te stappen naar een ander niveau opgehouden worden.

Tegen deze achtergrond is het interessant om te kijken naar de huidige discussies over het onderwerp 'gelijke kansen'. Dit thema staat weer helemaal op de kaart door uitlatingen van minister Bussemaker naar aanleiding van het rapport De Staat van het Onderwijs van de Inspectie, waarin geconcludeerd wordt dat de ongelijkheid in het onderwijs is toegenomen. Ook als ze even slim zijn, hebben kinderen van lager opgeleide ouders minder kans dan kinderen van hogere, en dit verschil lijkt alleen maar toe te nemen. Bussemaker leek bijstelling van het schooladvies te bepleiten als de Cito-toets hoger zou uitvallen als het door de school gegeven advies. Tal van commentatoren concludeerden dat de Cito-toets weer in ere hersteld moet worden, al bedoelde de minister natuurlijk niet zozeer de Cito-toets, maar een eindtoets in het algemeen (er zijn er drie tegenwoordig).

Gelijke kansen vraagt om maatwerk! Maatwerk impliceert aansluiten bij de individuele leerling: wat kan en weet een leerling en hoe kun je een leerling een zo optimaal mogelijke route door de

leerstof aanbieden? En uiteindelijk op het meest passende onderwijsniveau plaatsen? Toetsen hebben hier hun rol, maar niet als een soort toelatingsexamen. De onderliggende vraag is breder dan toelating tot een onderwijsniveau: Welke informatie heeft een docent nodig om de juiste beslissingen over een leerling te kunnen nemen en hoe komt hij aan die informatie? Een docent heeft meer nodig dan de uitslag van een eindtoets. In een onderwijssysteem waarbij maatwerk aan de orde van de dag is, is sprake van een continu proces van informatie verzamelen, inzicht krijgen, onderwijs plannen en bijstellen. En daar spelen toetsen hun rol: ze geven objectieve informatie die nuttig en zinvol is om het onderwijsproces in te richten, bij te stellen en onderwijs op maat te verzorgen. En op de juiste manier ingezet helpen ze om leerlingen gelijke kansen te geven. Een toetsresultaat geeft een deel van de informatie die nodig is om de juiste beslissingen te nemen, maar altijd in een context en niet allesbepalend.

In 1987 verliet ik de RSG in Heerenveen, met een vwo-diploma op zak. Het schooladvies dat ik had gekregen was terecht en passend. Daarna heb ik met succes een universitaire studie afgerond. Toch bijzonder als je beide ouders na de lagere school zijn gaan werken en geen vervolgonderwijs hebben gehad..... ■

Gesignaleerd

Ethiopië zet social media uit tijdens examens

Sociale media zijn maandag in Ethiopië geblokkeerd, nadat er toelatingsexamensopgaven waren verschenen. De autoriteiten hebben een heleboel sociale media zoals Facebook, instagram, Twitter en Viber uitgezet, meldde de BBC maandag. Er zijn deze week examens om toegelaten te worden tot de universiteit.

Een woordvoerder van het ministerie van Onderwijs zei dat de blokkade tot woensdag duurt. Het ministerie wil ook bereiken dat studenten harder studeren als ze niet worden afgeleid door de media. Ethiopië blokkeert vaker websites en blogs van tegenstanders van de regering, maar die censuur wordt niet openlijk erkend. Het is maandag voor het eerst dat de sociale media in heel het land officieel 'gesloten' zijn.

(metronieuws 11 juli 2016)